

Mysteriet med de fina dopgästerna

När hovslagaren Jonas Sandbergs första och enda son skulle döpas i Nyköping 1782 kom det alldeles för fint folk på dopet.¹ En uppsyningsman, en prostinna och - som grädden på moset - *adelsmannen och riddaren Kapten Wilhelm Ridderboll!*

Varför? Det var en gåta som gäckat de tidigare släktforskarna i min släkt. Våra anfäder har nästan uteslutande bestått av lantbrukare och soldater. Några gruvarbetare och en och annan hantverkare finns också, men ingen annan av dem har någonsin haft en sådan här gästlista på ett barndop.

Ett oäkta barn av fin härkomst i släkten?

Den gällande teorin var att det handlade om ett eller flera illegitima barn med en högättad fader som inte kunde röja sin identitet, men ändå ville stötta modern och familjen som barnet växte upp i. Men hur roligt det än hade varit att få titulera sig "Ridderboll" frångick jag snart den tesen, eftersom modern till sonen Sandberg hade ett ovanligt och intressant efternamn. Hon hette *Maria Catharina Laurentin*. "Här kan förklaringen ligga", tänkte jag, när jag gav mig på att försöka spåra Marias anfäder.

En piga vid namn Laurentin?

Det var två saker som stack ut när det gällde namnet, dels var det ovanligt för en piga och dels använde hon det bara vid behov. Vid ett av döttrarnas dop kallade hon sig *Maja Kajsa Larsdotter*², men vid sonens dop 1782 blev hon åter *Maria Catharina Laurentin* - liksom för att matcha dopgästernas namn.

Hennes patronymikon gav mig i alla fall ett spår att gå på och jag misstänkte tidigt att hennes far var skogsvaktaren Lars Laurentin som döpte sin son i Vårdinge 1764.³ Förutom att namnet stämde, hade han också närmast orimligt fina dopgäster. Nu talar vi *Riksrådet Hjärne* med hustru (född Ehrensvärd) och *adelsmannen Ehrensvärd* med hustru (född *Palmfeldt*). Det tog ett tag innan jag kunde bevisa faderskapet, eftersom han kallade sig "Lars Larsson" när han gifte sig och döpte sina första barn i Frustuna (två döttrar, varav ett var Maria Catharina 1755). Det var först när sonen skulle döpas som han blev Lars Laurentin. Även här fanns ett mönster.

Han var alltså verkligen Maria Catharinas far, men det här fördjupade bara mysteriet. Uppstod namnet här? Varför? Var fanns kopplingen mellan det fina folket och namnet Laurentin? Och var kom karl'n ifrån? Det fanns ju en och annan Lars Larsson att välja på och hans far hette troligen Laurentin, men inte säkert, så *hur* skulle jag leta?

Var fanns det fint folk som hette Laurentin?

Som jag skrev i det tidigare inlägget verkar efternamnet under denna tid bara ha florerat i Västergötland, Skåne och Nyköpings-trakten. Jag hittade en Nils Laurentin i Nyköping⁴ och en Petter Laurentin i Västergötland⁵ i rätt ålder, men ingen Lars. De två Lars Laurentin som jag faktiskt hittade var båda var gamla nog att vara skogsvaktarens farfar, men ingen av dem levde upp till den förväntningen. Klockaren Lars Laurentin i Skåne⁶ fick bara en enda son som dog i späda ålder och borgmästaren Lars Laurentin i Västergötland⁷ fick bara en son: ovan nämnde Petter. Att bevisa att han ens hade en son var ett helt företag (som bl a inbegrep sökning via micro-fiche och kortlåda), men det hjälpte inte. Det var bara att ge upp Skåne- och Västgöta-Laurentinerna.

---

¹Nyköpings Alla Helgona, C:2, bild 12, https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/C0005547_00012

²Lid C:1, sid 104, https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/C0006980_00120

³Vårdinge C:1, sid 33, https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/C0049345_00028

⁴Nyköpings Sankt Nicolai, LIIa:3, bild 92, https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/U0000425_00092

⁵Skee, C:2, sid 87, https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/C0042126_00053

⁶Silvåkra C:1, bild 194, https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/C0068759_00194

⁷Mantalslängd, Skara stad (1691), bild 110, https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/A0006602_00110

Nästa steg var att göra samma sak med Nyköpings-Laurentinerna, dvs reda ut deras släktband, men det var lättare sagt än gjort. Här var namnets förekomst sporadisk och nyckfull. Här dök "Laurentiner" upp som svampar ur jorden och försvann lika fort igen. Jag hittade en Anders, tre Petter, två (ev. tre) Nils och en Jonas. Ingen av dem var släkt till min Lars och flera av dem bytte de namn, utan förvarning eller synbar anledning, (se min uppdaterade karta *Laurentiner_i_Sörmland*.)

Utmattad och konfys började jag förstå att jag aldrig skulle kunna hitta min anfader på logiskt vis, så jag tänkte att "om jag inte kan träffa målet när jag siktar, är sista chansen att skjuta snett med flit och se om jag träffar något på den vägen. Jag letar efter en Lars Larsson som är född runt 1725 och inte heter Laurentin, utan bara nästan heter det".

Lars Laurentisson från Ludgo

En sökning på gratissajten *FamilySearch* gav mig "Lars Laurentisson", född 3 dec 1724 i Ludgo, son till "Laurenti Butelandri".⁸

Den stackars amerikan som försökt tyda Ludgos dopbok hade inte lyckats helt. Det står egentligen att "Pastori Laurentii Betulandri [-] lilla son" hade "döpts [-] vid namn Lars".⁹

Vidare forskning visade att pastorn i fråga var född på gården Fagerbjörk i Sködinge.¹⁰ Som alla präster på den tiden hade han fått sitt namn latiniserat till Laurentius (latin för Lars) och Betulander (latin för "Björkman", typ).

"Lars Laurentisson" var alltså en Lars Larsson, men var han rätt Lars Larsson bara för att hans far hette Laurentius? Ja, jag tror det, men främst p g a dopgästerna. På pastor Betulanders egna barndop dök det fina folket upp igen, i samma blandning av prästerskap och höga adelsmän. Här fanns både *Ridderbollar* och *Ehrencreutzare*. Två Ehrencreutzare varit hade närvarande vid Marias Catharina Laurentins dop.¹¹

Och dessutom kunde jag inte hitta någon annan Lars Larsson född vid rätt tidpunkt i högreståndsmiljö i närområdet runt Frustuna.

Att göra sig en "finare" version av namnet Larsson när statusen krävde det, genom att kalla sig Laurentin, kunde mycket väl legitimeras med att hans far hette Laurentius. Det västgötska släktnamnet Laurentin kom till just som en omformning av Larsson. *Petter Larsson* blev prästen *Petrus Laurentinus* och hans söner tog sig en sekulariserad variant av faderns prästnamn: *Laurentin*.¹² Troligen finns det en liknande förklaring till namnet på klockaren i Skåne.

Exakt varför Lars Larsson valde att bli Lars Laurentin, istället för Lars Betulander, kan jag inte säga. Hans lillebror Johan Betulander (som med tiden blev borgmästare i Torshälla) hade inga problem med det, men vilka skäl Lars än hade att rata släktnamnet är de sammantagna indicierna goda nog som bevis för mig.

Jag kan inte se någon annan förklaring än att ***pastor Betulanders äldste son Lars verkligen är den blivande skogvaktaren Lars Laurentin***. Och därmed är min utredning klar för den här gången. Hoppas den upplyser fler som har problem med det förvirrande namnet Laurentin.

---

⁸<https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:V7XF-D8Z>

⁹Ludgo C:1, Bild 110. https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/C0007067_00110

¹⁰<https://forum.genealogi.se/index.php?topic=30735.msg464960#msg464960>

¹¹Frustuna, C:2, bild 26/sid 19, https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/C0006435_00026

¹²Skara stifts herdaminne (1871) sid 52-54, <http://runeberg.org/skarahe1/0058.html>